

РОЛЬ ФАУНИ У ЦИКЛІ «РАЙДУГА» ЗБІРКИ ЛЮБОВІ БОЙЧУК «ПОДАРУНОК ВІД БАБУСІ»

Данилко Дар'я Василівна,
студентка IV курсу факультету філології та журналістики,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Споконвіку людина намагалася усвідомити свій зв'язок з представниками зооморфного світу – виразниками первородної енергії природи. Тварини, у тому числі й сільськогосподарські свійські, справдана вважалися невід'ємною складовою не лише життєдіяльності людини, а й її свідомості.

Американський письменник Джонатан Сафран Фоер у передмові до книги “Animals and the Human Imagination: A Companion to Animal Studies” (2012) розмірковує над ставленням людини до тварин, яке як ріднить, так і розмежовує різні культури.

На його думку, “тварини – важливі, оскільки не просто існують, а проживають життя, сповнене радості та болю. Встановлюючи своєрідні межі людяності у ставленні до тварини, людина індивідуально, з огляду на спосіб використання тварин, осмислює важливість їх існування” [1].

«Подарунок від бабусі» [2] – це перша поетична книга Любові Бойчук для дітей, яка адресована дошкільнятам і молодшим школярам, у ній авторка знайомить малюків зі світом тварин, часто з позиції народних уявлень. Збірка уже стала об'єктом наукового дослідження Наталі Зарудняк «Художній світ збірки Любові Бойчук «Подарунок від бабусі»» [3], навчально-методичних розвідок Оксани Гонимар [4], Ілони Іщенко [5], Анастасії Баришнікової [6].

Героями поезій Любові Бойчук часто є тварини, наділені різними якостями людини. Так, у вірші «Лелеки», птахи уособлюють любов до праці, повагу до сім'ї та важливість колективної взаємодопомоги. У творі авторка звертається до образів лелек (буслів), використовує ще й інших представників фауни – жаб, які є «лелечою роботою»).

Зі словника української мови в 11 томах термін : «Бусол (бусел)» перекладається як: «Великий перелітний птах з довгим прямим дзьобом і довгими ногами; лелека» [7]. Авторка використовує дві назви слова «лелека» для більшого лексичного різнобарв'я твору та щоб уникнути тавтології, але для дітей слово «бусел» може бути невідомим, тому старшим потрібно, за необхідності, розтлумачити значення.

Поезія доносить до юного читача важливу думку: сім'я – це найважливіше, що є у людини. Цінність сімейного вогнища та любові батьків відтворюються у рядках: «Там клекоче буслиха, // Відганяючи лихо» [3, с. 53]. Це яскравий приклад інтерпретації любові матері до дитини та мами-птахи до пташенятка. В народі вважається, що ці птахи «приносять» дітей, тому вони є символом народження. Наші предки також вірили, що чорногузи є запорукою щастя на обійсті, тому їхні гнізда ніколи не руйнували, щоб не накликати лиха. Часто клали на стрісі старе колесо, намагаючись привабити лелечу пару, щоб вона

оберігала від пожежі. Європейці вважають цих птахів очисниками від скверни, охоронцями домашнього вогнища.

Однією з найвищих людських якостей в народі вважається працелюбство, гайстери теж зображуються в творі невтомними працівниками: « Мають бусли роботу – // Ловлять жаб по болоту, // А роботи ж багато, // Бо будуть ще й хату. //; «Все несуть обережно //Аж на грушу старезну» [3, с. 53].

У багатьох чоловіків світу є жахливий принцип: спихати виховання дітей на дружину, а собі залишати тільки функції матеріального забезпечення. На прикладі лелек Любов Бойчук демонструє правильну поведінку чоловіка в сім'ї: «Бусол також, як тато, // Буде їй помагати» [3, с. 53]. Лелече гніздечко символізує щасливу турботливу родину, у якому буслиха, як і кожна матір, співає діткам на ніч колискову: «вона у гніздечку // На грушевім вершечку // Тепер діток колише // Люлі-люлечки. // Тиша ...»[3, с. 53].

Не лише бузьки у творах Любові Бойчук зображено невтомними трудівниками. У народі здавна оспівувалося працелюбство і ластівки. Ластівчині гніздечка також символізують сімейний затишок, їх ніколи не руйнували. Якщо гайстери, будуючи хатку, «Знайдуть гілку гладеньку // Чи стеблину тоненьку. // Ще б травички м'якої! // Ні, не мають спокою» [3, с. 53], то ластівка «Несе в дзьобу пір'їну // Ластів'ятам на перину. // Буде тепло їм усім // У хатиночці тісній» [3, с. 51]. І ластівчина сімейка змальована згуртованою, в ній батьки турбуються про майбутнє дітей, докладають зусиль, щоб гарно виростити ластів'ят: «Діти маму виглядають, // Що несе їм із ліска // То комашку, то жучка. // Гей, малята, дружно їсти! // Виростаєте голосисті!» [3, с. 51].

Мама у віршах любові Бойчук – це символ захисту, турботи. Так, у вірші «Під маминим крилом» квочка-мама насварилась на kota: « – Куд-куда! Куд-куда! // Дременув за тин котисько // Й не підходить тепер близько. // Квочка-мама стереже, // Діточок всіх береже» [3, с. 50]. Квочка – любляча мама, яка піклується про своїх курчаток. У працелюбних мурах теж ідеальні сім'ї: « – У мурах, як і в людей, // Знають всі своїх дітей. // Ледарів між них немає, // Про сім'ю тут кожен дбає» [3, с. 59]. Трудолюбивими зображені у Любові Бойчук і бджоли: «Тож не мають бджілоньки // Вільної хвилиноньки, // Як же їм ледарювать? // Треба меду назбирать» [3, с. 54]. За працю винагороджує шпаків бабуся у вірші «Черешенька»: «Мали й ви в саду мороку, // Всіх жучків повідганяли, // Що черешні заважали» [3, с. 55]. Трудівницею у авторки є і білочка: «З гілочки на гілочку // Все стрибає білочка. // Там – горішка, тут – зерня, // І отак – щодня. // Ой багато ділечка // Ще чекає білочку» [3, с. 56]. Невтомним трудівником зображено дятла, який «Завжди ладен лікувати // Без рецепта, без папера // І стареньку грушу-беру, // Що на розі коло хати, // І цю яблуню крислату» [3, с. 57]. Синички теж відомі трудівниці: «Ви ж у дятла помічниці, // І медсестри, й санітари. // Вам в саду роботи стане» [3, с. 57]. Письменниця захоплюється ремезом, який зумів збудувати гніздо-рукавичку, милується снігурами, які прикрашають калину, із зацікавленням спостерігає за зустріччю їжачка і рудого пса, яким обом симпатизує (««Чмих» та «чмих» – це їжачок»; «Та нахаба ж бо яка!// «Гав» та «гав» до їжачка» [3, с. 52]), навіть на шкідників у неї знаходяться пестливі слова – «жученята, жучки».

Представників світу тварин у циклі Любові Бойчук зображено з симпатією і замилюванням, в їх образах відтворюються ті людські характери та якості, які у нашому суспільстві найбільше цінуються.

Список літератури:

1. Aaron Gross, Anne Vallely *Animals and the Human Imagination: A Companion to Animal Studies* / Gross A., Vallely A. – New York: Columbia University Press, 2012. 392 p.
2. Бойчук Л. Подарунок від бабусі. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 68 с.
3. Зарудняк Н.І. Художній світ збірки Любові Бойчук «Подарунок від бабусі»// *The XXXIV International Scientific and Practical Conference «Problems of the development of modern science»*. 2022. August 30 – September 02. Madrid. Spain. P.248-252: <https://isg-konf.com/uk/problems-of-the-development-of-modern-science/> (дата звернення: 31.08.2022)
4. Гонимар О. Любов Бойчук. «Подарунок від бабусі». *Літературне краєзнавство Уманщини : зб. наук. і навч.-методич. матеріалів*. Умань: Візаві, 2020. С. 26–31.
5. Іщенко І. Вивчення творчості Любові Бойчук у 5 класі. *Літературне краєзнавство Уманщини : зб. наук. і навч.-методич. матеріалів*. Умань: Візаві, 2020. С. 38–42.
6. Баришнікова А. Письменники-земляки. Бойчук Любов Леонтіївна. *Літературне краєзнавство Уманщини : зб. наук. і навч.-методич. матеріалів*. Умань: Візаві, 2020. С. 6–13.
7. Словник української мови: в 11 томах. Т.1. Київ, 1970. С. 263.